

PRAKSIS ER PRAKSIS ER PRAKSIS

Forskningsperspektiver
på praksisfaglig
undervisning

Lars Emmerik Damgaard
Knudsen

”A rose is a rose is a rose”

- Insisterende gentagelse – for hver gang vækkes nye associationer
- Et portræt – ikke bare beskrive men fremkalde
- En serialitet– og derigennem variation
- En tidslighed – en forlænget nutid

'Gertrude Stein: Stein taler', red. Tania Ørum (efterord) og Laura Luise Schultz (noter), oversat af Lene Asp Frederiksen, Arena

PRAKSIS ER
PRAKSIS ER
PRAKSIS

Praksis

(‘practice’ Oxford languages)

1) anvendelsen
af en ide

2)
gennemførelsen
af en øvelse

3) en
virksomhed

4) den rigtige
måde at handle
på

5) en legal
procedure

6) en måde at
lære på

- Schatzki: praksis er kropsligt og materielt medieret aktivitet (2001)
- Reckwitz: Praksis er rutinerede kropslige *performances* (2002).
- Bourdieu: Praksis er handlinger og diskurser, der præges af *habitus* og situerede omstændigheder (1977).
- Højrup: Praksis beskriver grundstrukturene i kulturelle fællesskaber (2002)
- Wenger: Praksis er lærende fællesskaber (2004)

Teori og praksis (Knudsen, 2018; Jørgensen, 2005)

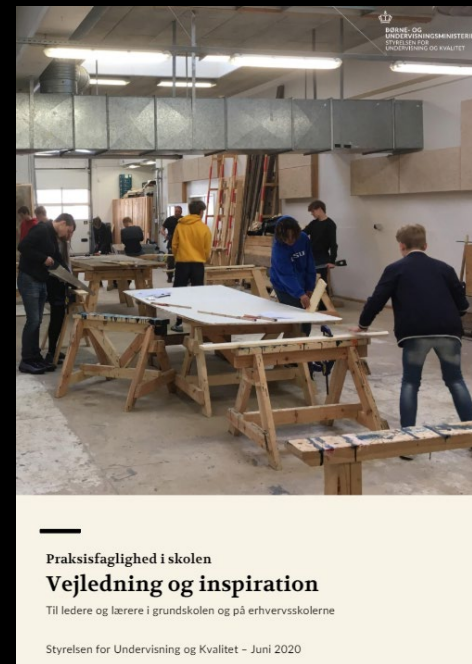
Relationer	Grænser	Ontologi	Metodologi	Modeller
Dikotomi Fx: Platon, Descartes	Hårde grænser Gensidigt udelukkende	Dualisme Adskilte verdner	Deskriptiv Enten logik eller observation	T P
Polaritet Fx: Zentner, Schwab, Scheffler, Schön	Bløde grænser Tvetydige – adskilte og forbundne	Polært Adskilte og forbundne verdner	Deskriptiv Afprøvende og observerende	T<--->P
Fusion Fx: Freire, Kielian- Gilbert	Ingen grænser Personlige og sociale værdier	Holisme Måder at være på i én verden	Normativ Både logik, observation, sansende og deltagende	(T+P)
Dialektik Fx: Jørgensen, Aristoteles, Højrup, Merleau-Ponty	Vekslende grænser Figur x baggrund, kritisk	Epistemologi At erkende gennem kontraster	Deskriptiv og normativ Afprøvende, deltagende, reflekterende	T->-<-P

Praksisfaglighed: Praksis er praksis er praksis

- En opmærksomhed på praksis:
Hvad er det for noget?
- En anvendelse af en praksis-
diskurs: Hvad taler vi om?
- En anerkendelse af praksis-viden:
Kan den faktisk noget?
- En genopdagelse af praksis i
pædagogikken: Hvordan gjorde vi
det her?

Praksisfaglighed

- Mål om flere på EUD – arbejdsmarkedspolitik
- Trivsel – psykologiske mål
- Almenpædagogik – skolen grundlæggende forandring
- Undervisningsformer – nye måder at forstå faglighed på
- Opløst og erstattet af en mere varieret og anvendelsesorienteret undervisning!

Praksisfaglighed gennem åben skole

Praksisfaglighed gennem åben skole

Pædagogisk

- Udeskole
- Museumspædagogik
- Skole-virksomheds-samarbejde
- Varierende undervisning
- Lokalkendskab, medborgerskab

Didaktisk

- Steder, materialer og atmosfære
- Lokale organisationer & foreninger
- Specialister

Professionelt

- Samarbejde mellem lærer og eksterne undervisere
- Gensidig faglig og pædagogisk inspiration
- Skolen retter sig udad
- Lokalsamfundet retter sig mod skolen (Knudsen & Sattrup, 2020)

13 Teaching with tolerance

Students' surprisingly positive participation in an out-of-school learning environment

Lise Sattrup and Lars Emmerik Damgaard Knudsen

Introduction

In 2014, a school reform in Denmark made teaching in an out-of-school-learning environment known as 'open school' (Danish: *åben skole*) mandatory for Danish schoolteachers (Retsinformation, 2019). While similar programs were already in action in both Norway and Sweden, the law on 'open school' did not state to what amount teaching was to be placed outside school. However, it did fundamentally change one specific element in Danish schools; teachers had to collaborate with educators^a from cultural institutions, NGOs, and companies who were allowed to a limited degree to teach in Danish schools. Out-of-school learning had previously been practiced as field trips mainly to museums that acted as hosts, but with 'open school,' schools and municipalities (who run the Danish primary schools) were asked to make partnerships with every organization and institution who were willing to partake in meeting the school's objectives and hence accepted as educators (Knudsen, 2020; UVM, 2019). 'Open school' is pedagogically based on positive evaluations of outdoor-based learning in Denmark (Mygind et al., 2018; Bølling et al., 2019), on educational research saying that moving learning activities away from the school grounds can increase student engagement and make the curriculum seem more relevant (Resnick, 1987; Jordet, 2010) and that introducing a new learning environment and an educator unfamiliar with the class can facilitate new forms of participation among students (Knudsen & Gjessing, 2022; Hetmar, 2019; Sattrup, 2015).

Nonetheless, teachers often find collaboration with educators in out-of-school-learning environments (hereafter: OSLE) challenging due to what is seen as vast differences in their teaching objectives, unpredictable learning outcome, unconventional teaching methods, and their understanding of various topics (DeWitt & Storksdieck, 2008; Borgen & Brandt, 2006). Hence, not all teachers use OSLE as it is viewed as very time-consuming and in the light of Danish teachers' decreased time for preparation (Rosenbäck & Knudsen, 2020; Knudsen, 2021).

So, to understand those teachers who actually do use OSLE and to characterize their educational approaches, we will in this study examine how teachers'

DOI: 10.4324/9781003407775-16

Overraskende positiv deltagelse i eksterne læringsmiljøer

Hvad karakteriserer og stimulerer eleveres overraskende positive deltagelse i undervisning i eksterne læringsmiljøer?

Alt: Lise Sattrup
Pædagogisk udviklingskonsulent,
Skolejernet - videncenter for
eksterne læringsmiljøer
TE: 23458706
ls@skolejernet.dk

Alt: Lars Emmerik Damgaard Knudsen
Lektor, DPU Aarhus Universitet
TE: 30220163
lskd@dpu.dk

"Vi var på Slagelse Museum... Her skulle eleverne høre om at gå i skole på HCA's tid. Formidleren bad en elev læse et originalt HCA-brev op. En meget genert pige meldte sig og læste det ret svære gamle krøllede dansk op for hele klassen. Wauw!"

Sådan beskriver en lærer begejstret en episode, hvor hun oplevede, at en af hendes elever havde overrasket hende positivt ved at deltage mere engageret end forventet. Læreren tillægger fænomenet stor værdi, når hun videre skriver: "Efter denne oplevelse, havde jeg stor tillid til, at pigen kunne mere end jeg troede :)".

Dermed udtrykker læreren en erfaring, som har vist sig at være genkendelig for mange lærere og undervisere i eksterne læringsmiljøer, men som samtidigt ikke har nydt stor pædagogisk opmærksomhed. Vi satte os derfor for at undersøge læreres perspektiver på, hvad der karakteriserer og kan stimulere eleveres overraskende positive deltagelse, når klassen besøger eksterne læringsmiljøer, og hvordan lærerne bruger erfaringerne hermed.

AT FORSTÅ OVERRASKENDE POSITIV DELTAGELSE

At eleveres deltagelse i eksterne læringsmiljøer kan overraske lærere positivt, pegede Price & Hein allerede på i et stort amerikansk studie i 1991. Her beskriver de, at lærere kan blive overrasket over, hvad elever kan og ved, når de besøger museer, men de fremhæver også værdien af dette fænomen, når de skriver, at det blandt andet indebærer, at lærerne ændrer deres opfattelser af den enkelte elevs faktiske læringsniveau (Price & Hein, 1991).

Artiklen formidler resultater fra den lænsdækkende undersøgelse: 'Når elever pludselig deltager på nye og bedre måder' (2022).

Målgruppe
Artiklen henvender sig primært til undervisnings-ansvarlige på eksterne læringsmiljøer og til lærere i grundskolen.

Skolejernet - videncenter for eksterne læringsmiljøer udgiver igennem tiden og værktøjer, der kan bruges til at kvalificere undervisning i eksterne læringsmiljøer.

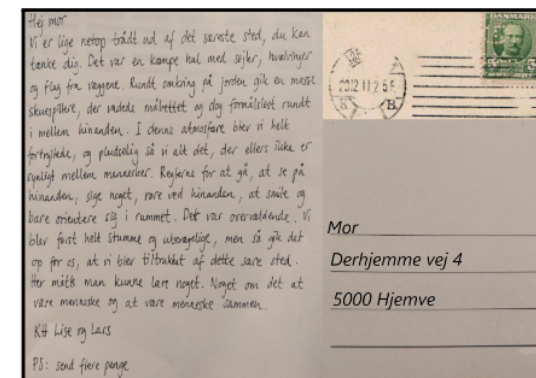
Skolejernet - videncenter for eksterne læringsmiljøer

1

Stedsans

- Elevdeltagelse i eksterne læringsmiljøer

Af Lars Emmerik Damgaard Knudsen & Lise Sattrup

Indledning

Et sted er ikke bare et sted. Det, som adskiller skole fra åben skole, er netop skiftet til et andet sted, og at de eksterne læringsmiljøer kommer eleverne sanseligt i møde på måder, som både kan være overraskende og overvældende. De omslutter elever og lærere 360 gr. rundt med lyd, lys, lugt og smag, og der er en stemning eller en atmosfære, som man både skal vænne sig til, kan undre sig over og ikke mindst kan blive fortryllet af (Forfatter, 2022).

Vi vil i denne artikel undersøge eleveres engagerede deltagelse i eksterne læringsmiljøer og steders betydning for dette engagement, set fra et elevperspektiv. Hvordan opstår elevernes engagerede deltagelse? Og hvilke betydninger har de særlige steder, genstande og materialer, som undervisningen tager afsæt i, for elevernes engagement? For at undersøge dette har vi lavet deltagerobservationer af, hvordan elever deltog, reagerede og engagerede sig i undervisningsforløb udviklet af KØS - Museum for Kunst i offentlige rum og Designmuseum Danmark. Formålet med undersøgelsen er ikke at konkludere, at alle eksterne læringsmiljøer medfører eleveres engagerede deltagelse, men derimod at beskrive stedernes betydning for de elever, som faktisk blev engagerede.

Overraskende positiv deltagelse

Fag på andre måder

”Jeg tror, at nogle elever føler sig forpligtet af museums-pædagogen, eller de synes, det er forfriskende at få en ny måde at undervise på og en ny måde at gribe emnet an på. En ny måde at stille spørgsmål på og en ny type opgave. Og ikke mindst nye omgivelser, der ikke er klasseværelset.” (lærer)

Engagerende atmosfære

”Ofte bliver elevernes roller sluppet løs, når de er ude af klasseværelset. Jeg har flere gange oplevet elever, som er svære at nå i klassen, men som deltager og er aktive, når vi besøger museer og andre kulturinstitutioner. Men det har ikke kun betydning den dag, for de emner, vi arbejder med uden for skolen, bliver mere relevante for eleverne, som bringer deres entusiasme med sig tilbage til klasseværelset.” (lærer)

Nyt og åbent blik

”Det er vigtigt at gribe muligheden for at observere sine eleverne og lade det eksterne læringsmiljø tage styringen. På den måde er det mere produktivt for eleverne og jeg får muligheden for at se eleverne på nye måder. Jeg vil selvfølgelig blande mig, hvis noget går galt.” (lærer)

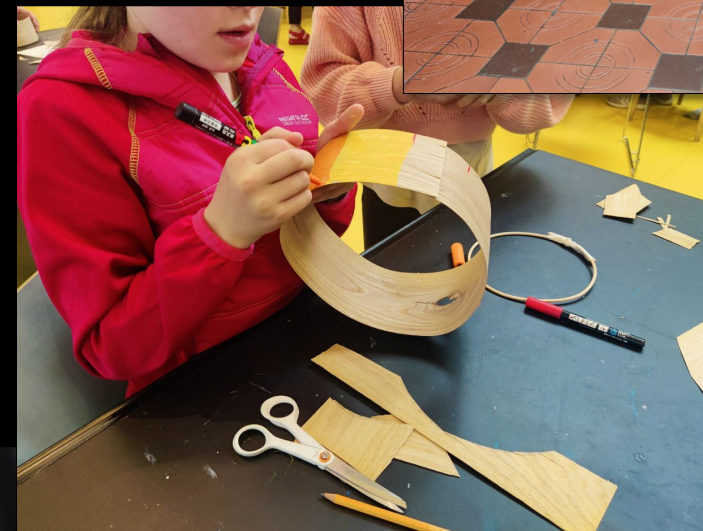
Stedsans: engagerende deltagelse

- Hvilken betydning har stedet for elevernes engagerede deltagelse?
- Åben skole forløb på Københavns Hovedbanegård og på Designmuseum Danmark

Atmosfære
En stemning der stimulerer til handling

Attunement
En indlevelse til stedet og en gryende undren over det, som man opdager

Enchantment
En inspirerende fortryllelse over en kompleksitet

OPSAMLING

Praksis er praksis er praksis

- Praksis kan ekskludere teori i en dikotomi men lige såvel omfavne det i en polaritet, fusion eller dialektik.
- Praksis giver varierende forventninger om handling, kropslighed, materialitet, fællesskab og normer men forståelserne griber ind i hinanden.

- Praksis er kulturelle strukturer og normer, som legaliserer, styrer og videregives gennem øvelser, anvendelser af ideer og måder at lære på.
- Og praksis er måder at lære på via øvelser og anvendelsen af ideer er medskaber af normer i kulturelle strukturer.

- Praksisfaglighed giver anledning til at reflektere over praksis igen – ligesom vi gjorde en gang.
- Praksis og gentagelsen af praksis gennem praksisfaglighed vil vække nye associationer og nye pædagogiske forståelser af fag, skole, viden – og af praksis i sig selv.

Referencer

- Jorgensen, E. R. (2005). "Four Philosophical Models of the Relationship Between Theory and Practice." *Philosophy of Music Education Review* 13(1).
- Knudsen L. E. D. (2018). *Teori og praksisrelationer i pædagogisk og lærerfagligt arbejde*. København: Akademisk Forlag.
- Haastrup, L., & Knudsen, L. E. D. (2015). *Teori- og praksisdidaktik*. København: Forlaget Unge Pædagoger.
- Knudsen, L. E. D. (2012). *Teori og praksis i læreruddannelsen: Kundskabsformer, kultur og kropslighed*. Ph.d. afhandling. København: Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.
- Knudsen, L. E. D., & Sattrup, L. (2024 i review). *Stedsans – elevdeltagelse i eksterne læringsrum*. Unge Pædagoger
- Knudsen, L. E. D., & Sattrup, L. (2024). Teaching with tolerance Students' surprisingly positive participation in an out-of-school learning environment. In Lars Emmerik Damgaard, Knudsen, Merete Wiberg, Karen Bjerg, Petersen & Lisbeth Haastrup (eds.) *Teacher Ethics and Teaching Quality in Scandinavian Schools New Reflections, Future Challenges, and Global Impacts*. (pp. 186-201). Routledge
- Knudsen, L. E. D., & Sattrup, L. (2023). *Praksisfaglighed gennem åben skole - at forbinde teori og praksis via æstetisk erfaring*. I Andreas Rasch-Christensen (red.). *Praksisfaglighed i skolen*. (pp. ??). Dafolo.
- Knudsen, L. E. D., & Sattrup, L. (2020). *Bredde og dybde i praksisfaglighed*. Unge Pædagoger, (3), 20-27.
- Knudsen, L. E. D., Jensen, L. L., Thomsen, A. V., & Fredslund, M. (red.) (2020). *Åben skole*. Syddansk Universitetsforlag.
- Sattrup, L., & Knudsen, L. E. D. (2022). *Overraskende positiv deltagelse i eksterne læringsmiljøer*. Skoletjenesten - videnscenter for eksterne læringsmiljøer. <https://skoletjenesten.dk/overraskende-positiv-deltagelse-i-eksterne-laeringsmiljoeer>
- Undervisningsministeriet (2018). *Praksisfaglighed i fag, emner og vejledning*. Undervisningsministeriet
- Undervisningsministeriet (2018) Sagsnr.: 18/14342, 1 Høringsnotat Om Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket praksisfaglighed m.v.). Undervisningsministeriet.
- Wenger, E. (1998). *Communities of practice: learning, meaning, and identity*. Cambridge: Cambridge University Press.